

Yenilenebilir Enerji ve LED Teknolojileri

Prof. Dr. Sermin ONAYGİL

Aydınlatma Türk Milli Komitesi Başkanı

İTÜ – Enerji Enstitüsü, Enerji Planlaması ve Yönetimi A.B.D. Başkanı

ISO – AGİD Genişletilmiş Sektör Toplantısı
16 Aralık 2012

Sunum İçeriği

16/12/2013 ISO - AGİD Genişletilmiş Sektör Toplantısı

- Enerji Verimliliği (EV) Çalışmalarında Aydınlatmanın Yeri
- Enerji Verimliliği & LED Teknolojisi
- EV Kapsamında LED'li Yol Aydınlatmaları
- Yenilebilir Enerji & Aydınlatma Sistemleri
- PV – LED Aydınlatma Sistemleri
- Değerlendirme ve Sonuç

Enerji Verimliliği Çalışmalarında Aydınlatma Tesisatları

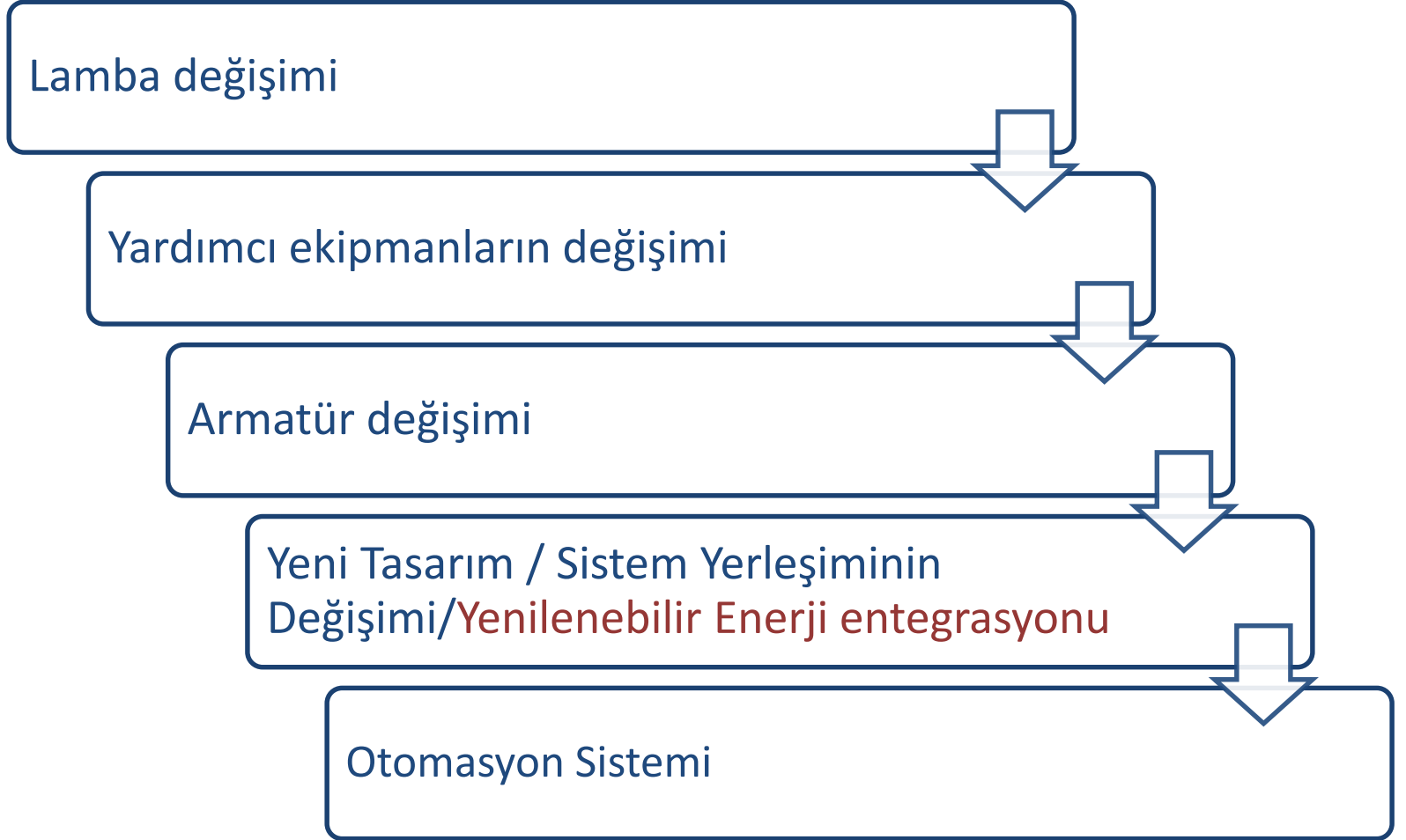
- Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de özellikle 2007 yılından beri yoğun bir şekilde sürdürülmekte olan “enerji verimliliği” çalışmalarında, temininde büyük güçlükler yaşanan elektrik enerjisini tüketen sistemlerden biri olan “aydınlatma tesisatları” mevcut tesisatların yetersizliği, teknolojideki yenilikler ve kısa geri ödeme süreleri nedeniyle üzerinde en çok konuşulan ve uygulama yapılan konulardan biri haline gelmiştir.

Aydınlatmada Verimlilik

16/12/2013 ISO - AGİD Genişletilmiş Sektör Toplantısı

Enerji Verimliliği = ? LED Teknolojisi

- LED teknolojisinin kullanıldığı aydınlatma sistemleri, enerji verimliliği çalışmalarında adeta tek bir çözüm olarak tanıtılmakta ve aydınlatma gerçekleştirilecek ortamların koşulları, LED dışında kullanılacak ışık kaynaklarının özellikleri dikkate alınmadan, genel bir ifade ile % 80'lere varan enerji tasarrufu sağlanacağı ileri sürülmektedir.

LED Üreticileri

Yetersiz Bilgi

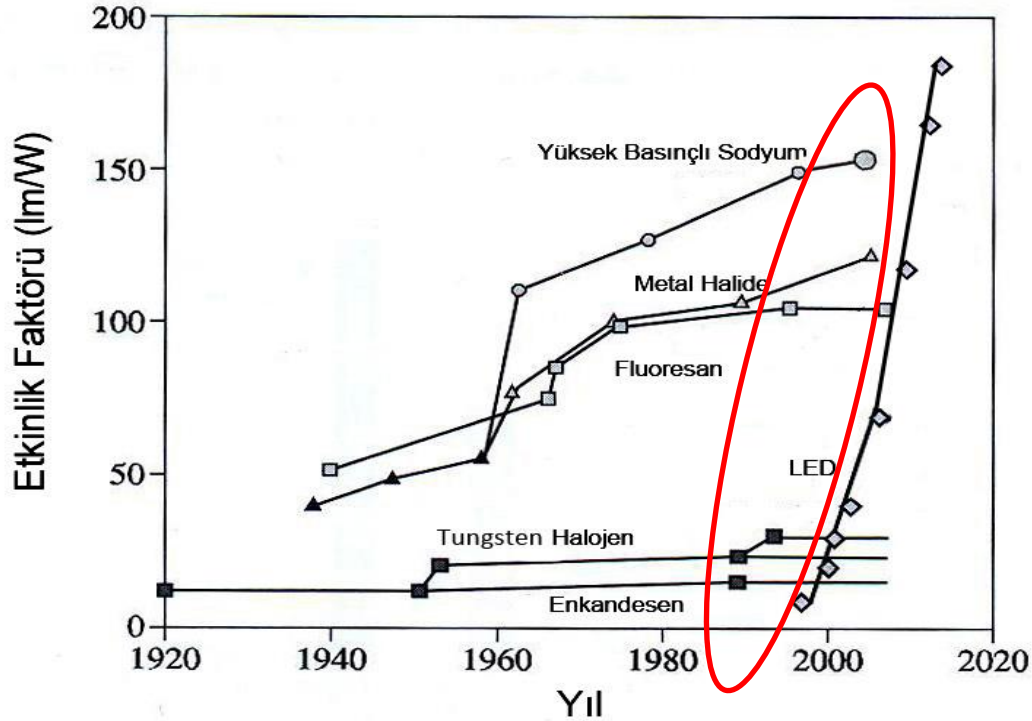

Aydınlatma Uzmanları

Mevcut problemler hala çözüm bekliyor!

İlk Koşul

- LED'lerin, mevcut iç/dış aydınlatma armatürlerinin yerini alabilmeleri için, öncelikle aydınlatma standartlarında belirtilen aydınlık düzeyi ve parlıltı, düzgünlük ve kamaşma sınırlandırılması gibi minimum aydınlatma gereksinimlerini yerine getirmeleri gerekmektedir.

Enerji Verimliliği Çalışmalarında Yol Aydınlatması

- Enerji verimliliği kapsamında yoğun olarak yürütülen çalışmalar arasında, kolay uygulanabilir ve izlenebilir olduğu için yol ve sokak aydınlatmalarında yeni teknoloji LED'li armatürlerin kullanılması konusu sürekli gündemdedir.
- Bu uygulamalar, büyük enerji tasarruflarının sağlanabileceği iddia edilerek, hükümetlerin enerji verimliliği stratejileri içinde de yer almaktadır.

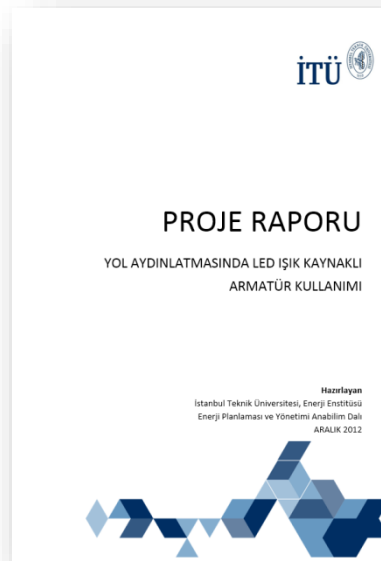

İTÜ TEDAŞ Raporu ve

Aralık 2012 – «Yol Aydınlatmasında LED Işık Kaynaklı Armatür Kullanımı»

- LED bazlı armatürlerin yol aydınlatmalarında kullanılmalarında mevcut teknoloji ile sağlanabilecek gerçek enerji tasarruf oranları,
- LED teknolojisinin üstünlük ve sorunlarının analizi,
- Dünyadaki LED'li yol aydınlatması uygulamaları, projeleri, demo çalışmaları

hakkında özet bilgilerin yer aldığı RAPOR, "İTÜ Enerji Enstitüsü Enerji Planlaması ve Yönetimi Anabilim Dalı" tarafından hazırlanmıştır.

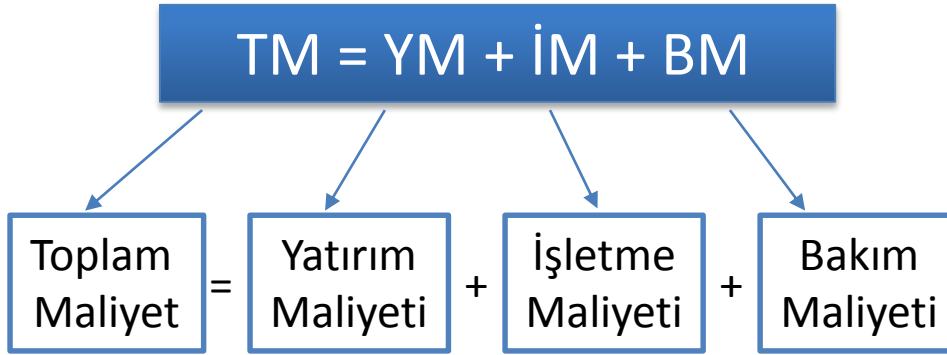

Enerji Tasarruf Oranları (YBSBL'li – LED'li)

Aydınlatma Sınıfı	Lamba Tipi	Armatür Kodu	Güç [W]	Armatür Etkinlik Faktörü [lm/W]	Direkler Arası Açıklık [m]	Arm. Sayısı [# /km]	Kurulu Güç [kW/km]	Tasarruf Oranı
M1 (2x5 şerit)	YBSBL	YAB1102-5	432	106	88	45.5	19.64	%13
	LED	YAB102-2	256.4	93	59	67.8	17.08	
M1 (2x3 şerit)	YBSBL	YAB1204-1	276	101	75	53.3	14.72	%19
	LED	YAB103-1	206	100	69	58.0	11.89	
M2	YBSBL	YAB202-32	170	91	55	36.7	6.18	%20
	LED	YAB202-233	129	110	52	38.5	4.96	
M3	YBSBL	YAB302-13	115	77	40	25.0	2.88	%37
	LED	YAB303-164	62	122	34	29.4	1.82	
M4	YBSBL	YAB403-1	83	65	37	27.0	2.24	%49
	LED	YAB403-221	39	136	34	29.4	1.15	
M5	YBSBL	YAB504-11	61	63	34	29.4	1.79	%58
	LED	YAB503-157	31	137	41	24.4	0.76	

LED'li tesisatların M5 yol aydınlatma sınıfı hariç, diğer tüm aydınlatma sınıflarında YBSBL'li tesisatlara göre direkler arası açıklıklarının daha kısa olması gerektiği görülmektedir. Bu da daha fazla direk, armatür, kablo, bakım çalışması gibi gereklerle tesisatların tesis ve bakım masraflarını, dolayısıyla toplam maliyetlerini arttıracaktır.

Maliyet Hesabı

$$YM = ds.(df+dmf) + n.(af+amf) + ls.(lf+lmf) + lku.(lkf+lkmf) + sku.(skf+skmf)$$

ds	direk sayısı
df	direk fiyatı (TL)
dmf	direk montaj fiyatı (TL)
n	armatür sayısı
af	armatür fiyatı(TL)
amf	armatür montaj fiyatı (TL)
ls	lamba sayısı
lf	lamba fiyatı (TL)
lmf	lamba montaj fiyatı (TL)
lku	linye uzunluğu (m)
lkf	linye kablosu fiyatı (TL)
lkmf	linye montaj fiyatı (TL/m)
sku	sorti uzunluğu (m)
skf	sorti kablo fiyatı (TL/m)
skmf	sorti montaj fiyatı (TL/m)

$$İM = n.P_i.ef.10^{-3}.365.t_i$$

P_i	armatür gücü (W)
ef	elektrik birim fiyatı (TL/kWh)
t_i	günlük kullanım süresi (saat)

$$BM = ls.(lf+lmf) + [(ps.pf+yf).n / bas.t_ç]$$

ps	personel sayısı
pf	personel günlük yövniyesi (TL/kişi)
yf	günlük kullanılan yakıt fiyatı (TL/gün)
bas	saatte bakımı yapılan armatür sayısı
$t_ç$	günlük çalışma saati (h)

TEDAŞ Teknik Şartname Çalışmaları

- TEDAŞ (Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.) Ar-Ge Planlama ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, "LED'li (Işık Yayan Diyot'lu) Yol Aydınlatma Armatürleri Teknik Şartnamesi", TEDAŞ-ARGEP/2010-057.A, Eylül 2010, Temmuz 2011, **Revize Aralık 2013**

LED'lerin Üstünlükleri

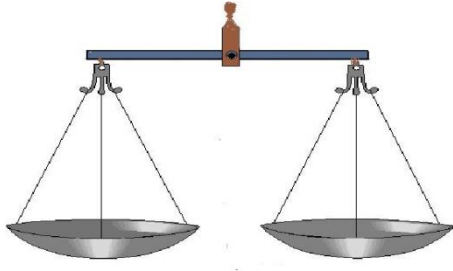
- Enerji verimliliği (lm/W)
- Uzun ömür (100 000 saat? , 30 000 saat?)
- Renk kalitesi (CCT, CRI)
- Mezopik görme koşulları
- **Kontrol sistemleri ile uyum**
- Küçük boyut – doğrultusal ışık ile ışık dağılımının kontrolü
- **Çevre dostu**
- Mekanik dayanıklılık ve bakım gerektirmemesi

LED'lerin Sakıncaları

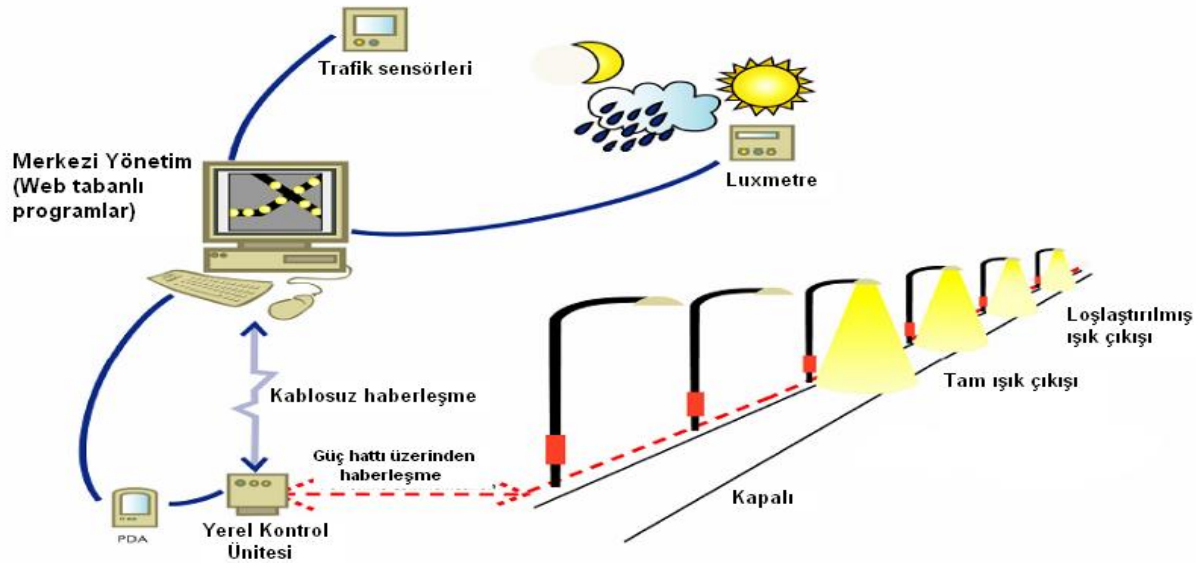
16/12/2013 ISO - AGİD Genişletilmiş Sektör Toplantısı

- Kamaşma
- Isı dönüşüm oranı (%20 Işık, %80 Isı)
- Armatür ağırlığı (soğutma ihtiyacı)
- Beyaz ışık üretimi
- Tesis maliyeti
- Tasarım ve üretim deneyimsizliği
- Ölçüm yöntemi ve standart eksikliği

LED ve Aydınlatmanın Kontrolü

- LED'li aydınlatma armatürlerinin en önemli üstünlüğü olarak, gelişmiş kontrol sistemleri ile ek ünitelere ihtiyaç duyulmadan verimli bir şekilde çalışabilmeleri gösterilmektedir.

Yenilenebilir Enerji ve Aydınlatma Sistemleri

Yenilebilir Enerji Kullanımındaki sorunlar:

- Sürekli olmamaları,
- Depolanma zorlukları ve maliyetleri,
- Tesis maliyetlerinin yüksekliği.

Yenilenebilir Enerji sistemleri ile entegre olacak Aydınlatma tesisatlarının en verimli sistemler olması gerekmektedir.

Yenilenebilir Enerji ve Aydınlatma Sistemleri

- Rüzgar hızı noktasal olarak çok hızlı değiştiği için, sistem güvenilirliği açısından rüzgar türbinlerinin kullanımı daha risklidir. Bu sistemler hareketli oldukları için titreşim sorunlarına da neden olabilmekte ve daha sık bakım ihtiyacı doğmaktadır.
- Potansiyeli enlem ve boylam değerlerine bağlı olarak belirlenebilen Güneş Enerjisinden üretilecek elektriğin önceden doğru bir şekilde tahmini daha kolaydır. PV sistemler hareketsiz oldukları için daha az bakıma ihtiyaç duyulmaktadır.
- Karla kaplı gün sayısının çok fazla olduğu yerlerde sistem boyutlandırmasında çok büyük güçlü PV kapasitesine ya da depolama sistemine ihtiyaç duyulabilmekte ve sistem kurulum maliyeti çok yüksek olabilmektedir.

Yenilenebilir Enerji ve Aydınlatma Sistemleri

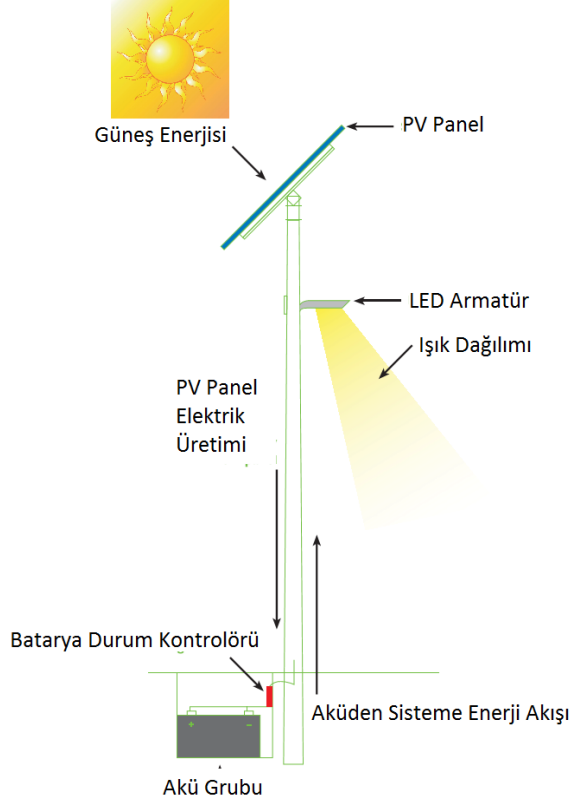
Hibrit (melez) Enerji sistemleri

- Hibrit aydınlatma sistemlerinde ana bileşen olarak PV paneller seçilmeli ve sistem buna göre boyutlandırılmalıdır. Çok kritik durumlar için sisteme küçük güçlü bir rüzgar türbini eklenebilir.
- Dış aydınlatmada kullanılan PV LED sistemlerinde, aydınlatma talebi ile sistem enerji üretimi farklı zamanlarda gerçekleştiğinden, “depolama ünitesi”ne ihtiyaç vardır.

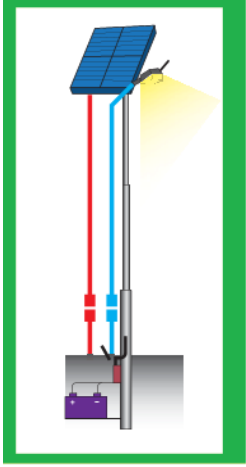
PV - LED Aydınlatma Sistemi

16/12/2013 ISO - AGİD Genişletilmiş Sektör Toplantısı

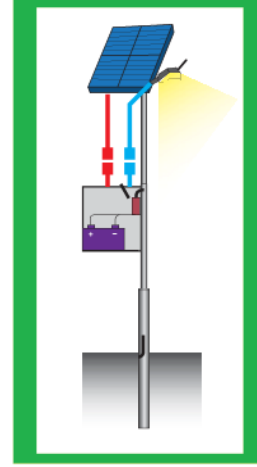
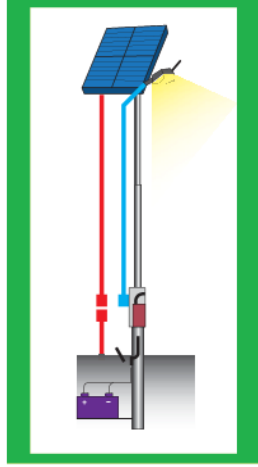

Sistemlerin optimizasyonu yapılırken panel eğim açısı, yönü ve gücü, depolama ünitesinin gücü ve sayısı, sistemin sürekli beslenme durumuna yada farklı dimleme taleplerine göre bütün bir yıl için yapılmalıdır.

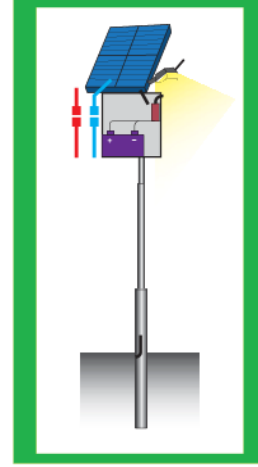
PV - LED Aydınlatma Sisteminde Aküler

Akü Yeraltında

Akü Direkte

- Sistem boyutlandırmasında maliyeti etkileyen en önemli parametrelerden biri akülerin fiyatıdır.
- Akülerin ömrü sıcaklık değişimine bağlı olduğu için konumu önemlidir.
- Akülerin direklerde olması daha uygundur.

PV - LED Aydınlatma Sistemi Uygulamaları

16/12/2013 ISO - AGİD Geniştirilmiş Sektör Toplantısı

Pakistan	Çin	Brezilya
Vietnam	Romanya	Tayland
Polonya	Meksika	Suudi Arabistan

PV - LED Aydınlatma Sistemi Uygulamaları

16/12/2013 ISO - AGİD Genişletilmiş Sektör Toplantısı

Günlük Çalışma Süresi	Kazablanka	Cezayir	Mısır	Nijerya	Güney Afrika	Kenya	Ruanda	Uganta	Akü Enerjisi	Armatür
	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	(Wh)	57 W
6 Saat	160	180	160	260	180	160	180	160	1800	Işık Akısı
8 Saat	260	260	260	320	260	260	260	260	2400	6000 lm
12 Saat	280	360	570	400	330	560	320	570	3600	

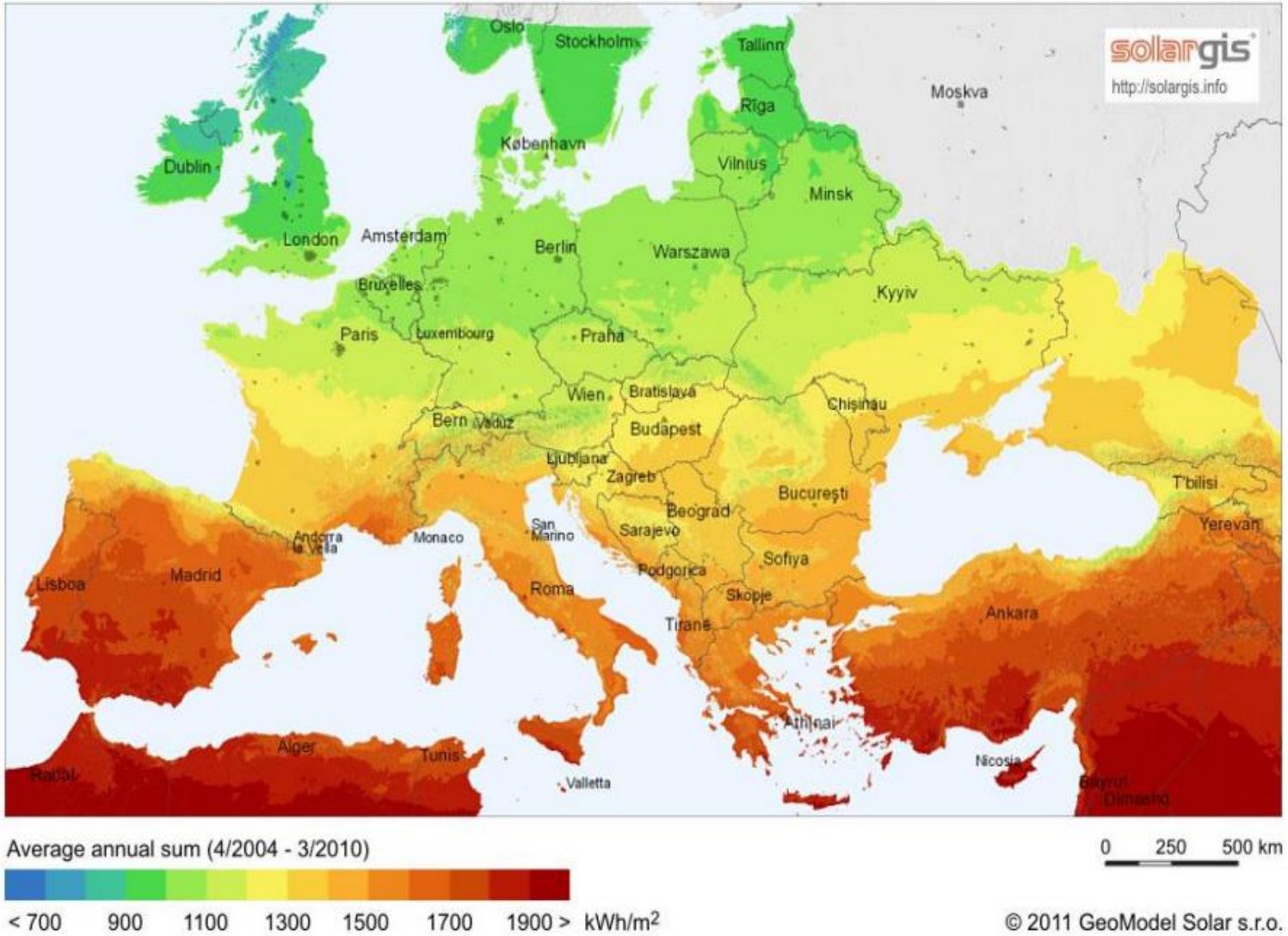
Günlük Çalışma Süresi	Kazablanka	Cezayir	Mısır	Nijerya	Güney Afrika	Kenya	Ruanda	Uganta	Akü Enerjisi	Armatür
	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	(Wh)	43 W
6 Saat	110	130	110	160	130	100	130	110	1200	Işık Akısı
8 Saat	160	180	160	220	180	140	160	160	1800	4500 lm
12 Saat	260	330	260	330	280	220	260	260	2400	

Günlük Çalışma Süresi	Kazablanka	Cezayir	Mısır	Nijerya	Güney Afrika	Kenya	Ruanda	Uganta	Akü Enerjisi	Armatür
	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	(Wh)	29 W
6 Saat	90	100	90	260	100	80	90	90	780	Işık Akısı
8 Saat	220	140	220	180	260	220	130	220	1200	3000 lm
12 Saat	180	200	180	260	200	160	180	180	1800	

Günlük Çalışma Süresi	Tayland	Vietnam	Filipinler	Endonezya	Pakistan	Y. Zellanda	Malezya	Singapur	Çin	Armatür
----	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	PV Panel (W)	---
----	110	110	140	220	110	260	130	130	140-330	---

AB Güneş Enerjisi Haritası

16/12/2013 ISO - AGİD Genişletilmiş Sektör Toplantısı

Türkiye için PV - LED Yol Aydınlatması Sistem Optimizasyonu

İl	Yol Aydınlatma Sınıfı	LED Armatür Gücü (W)	PV Panel Gücü (W)	Akü sayısı	Elektrik Birim Maliyeti (TL/kWh)
İstanbul	M3 ($L_0=1,5\text{cd/m}^2$)	80	580	7	1,491
Antalya	M3 ($L_0=1,5\text{cd/m}^2$)	80	480	3	0,874
İzmir	M4 ($L_0=1,0\text{cd/m}^2$)	56	240	4	0,598
İzmir	M5 ($L_0=0,75\text{cd/m}^2$)	41	180	3	0,612

- *Elektrik enerjisinin şebekeden bağımsız tamamen fotovoltaik sistemler ile sağlanması durumu*
- *Şebeke elektrik enerjisi birim maliyeti : 0,3 TL/kWh*

Değerlendirme

- Ülkemizde şebekeden satın alınan elektrik enerjisinin birim maliyetinin 0,3 TL/kWh olduğu göz önüne alındığında, şu andaki mevcut en verimli LED teknolojisinin kullanıldığı standartlara uygun aydınlatılmış yollarda bile, henüz PV enerji sistemleri kullanılmasının maliyet-etkin bir çözüm olamadığı görülmektedir.

- Önümüzdeki yıllarda fotovoltaik panellerin fiyatlarının düşmesi verimliliklerinin yükselmesi, **LED aydınlatma sistemlerinin etkinlik faktörlerinin artması**, hükümet politikalarında karbon vergisi gibi kavramların yer alması gibi gelişmelerle, PV-LED sistemlerle teknik yönden olduğu gibi ekonomik açıdan da uygulanabilir çözümlere ulaşılması beklenmektedir.

Değerlendirme

Elektrik Enerjisinin mevcut olmadığı durumlar

16/12/2013 ISO - AGİD Genişletilmiş Sektör Toplantısı

Sonuç

- Yenilenebilir Enerji sistemleri ile entegre olacak Aydınlatma tesisatlarının en verimli sistemler olması gerekmektedir.
- LED'lerle verimli aydınlatma sistemlerinin oluşturulabilmesi iyi armatür tasarımını, kontrol sistemlerinin kullanımını gerektirmektedir.
- LED'li aydınlatma sistemlerinin standartlarca verilen "aydınlatma gereksinimlerini" sağlamaları ilk koşul olmalıdır.
- Süreklilik, öngörü, kararlılık değerlendirmesi sonucunda aydınlatma sistemleri ile en iyi entegre olabilecek Yenilenebilir Enerji sistemi Güneş olmaktadır.
- Sistem optimizasyonları sürekli besleme yada farklı dimleme taleplerine göre yapılabilir.
- Yatırım aşamasında tesis, enerji, bakım maliyetlerini içeren uzun süreli maliyet analizlerinin yapılması gereklidir.

Sonuç

- Yenilenebilir enerji ile entegre Aydınlatma sistemlerinin yaygınlaşabilmesi için:
 - Yenilenebilir enerji tesis maliyetlerinin düşmesi,
 - LED aydınlatma sistemlerinin verimlerinin yükselmesi,
 - Karbon piyasasının yürürlüğe girmesi,
 - Teşviklerin (yüksek fiyatlı alım garantisi gibi) geliştirilmesi

GEREKMEKTEDİR.

Im/W

İTÜ

ilginize teşekkür ederim

•

ATMK
AYDINLATMA TÜRK MİLLİ KOMİTESİ

Aydınlatma Türk Milli Komitesi
İstanbul Teknik Üniversitesi
Enerji Enstitüsü
Ayazağa Kampüsü
34469, Maslak - İstanbul
tel: 0 212 285 60 50
faks: 0 212 285 60 51
E-posta: atmk@itu.edu.tr

Sermin ONAYGİL